

1/2012

НОВ

ПЕД

ГОГІЧН

ДУМК

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Матеріали X Міжнародної науково-методичної конференції

“Європейський простір вищої освіти як основа розвитку суспільства знань”

Частина II

«НОВА ПЕДАГОГІЧНА ДУМКА»

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 1 / 2012 р.

Засновано у 1994 році

Видається 1 раз на квартал

Зареєстровано Міністерством юстиції України.

Свідоцтво про державну реєстрацію серія КВ № 16684-5256 ПР від 28.05.2010р.

Засновники: Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Рівненський державний гуманітарний університет.

Видавець: Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.

Схвалено вченою радою РОІППО (протокол № 4 від 16 грудня 2011р.)

Журнал «Нова педагогічна думка» входить до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук. (Постанова Президії ВАК України № 1-05/5 від 1 липня 2010 року).

ЗМІСТ

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Микола Віднічук, кандидат педагогічних наук, професор, академік УААН, заслужений працівник освіти України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Владислав Вербець, доктор педагогічних наук, професор

Тетяна Гавлігіна, кандидат педагогічних наук, доцент, -заступник головного редактора

Максим Гон, доктор політичних наук, професор

Анатолій Дем'янчук, доктор педагогічних наук, професор, академік АН ВШУ

Світлана Литвиненко, доктор педагогічних наук, професор

Юрій Олексін, кандидат педагогічних наук, доцент

Іван Малафійк, доктор педагогічних наук, професор

Роман Павелків, доктор психологічних наук, професор, академік АН ВШУ, заслужений працівник освіти України

Степан Пальчевський, доктор педагогічних наук, професор, академік УААН

Юрій Пелех, доктор педагогічних наук, професор.

Тамара Поніманська, кандидат педагогічних наук, професор

Руслан Постолювський, кандидат історичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України

Людмила Савчук, кандидат педагогічних наук, доцент

Андрій Сяський, доктор технічних наук, професор

Матеріали X Міжнародної науково-методичної конференції «Європейський простір вищої освіти як основа розвитку суспільства знань»

Секція 3. Співпраця студентів і професорсько-викладацького складу в рамках європейської кредитно-трансферної системи

Атаманчук Ю. Управлінські функції менеджера освітньої установи.....	4
Костоґриз С., Красильникова Г. Інформаційне освітнє середовище університету та його формування.....	7
Ковбасюк Т., Омельчук В. Міжособистісні взаємини і спілкування як соціально-гуманітарна проблема сьогодення.....	13
Гритчук Г., Чаграк Н. І. Лінгвокраїнознавчий підхід у викладанні іноземної мови як умова формування іншомовної комунікативної компетенції фахівців сфери туризму.....	17
Вакуленко О., Сахнюк О. Загальнотеоретичні та методологічні засади професійно орієнтованих технологій навчання іноземних мов у системі вищої технічної освіти.....	20
Мороз Л., Пашко І. Формування комунікативної компетенції у студентів ВНЗ у процесі викладання іноземних мов.....	23
Гончаров С., Костюкова Т. Педагогічна майстерність викладача – гарантія якості навчання.....	27
Мороз І. Підготовка керівника ЗНЗ до здійснення фінансово-господарської діяльності.....	34
Козяр М. Підручник «Технічне креслення» – необхідний засіб підготовки фахівця машинобудівної галузі.....	37
Ворон О. Інформаційне середовище навчального закладу: проблеми, реалії, перспективи.....	43
Шадура В. Загальні підходи та положення до комп'ютерного тестування у вищих навчальних закладах.....	45

Адреса редакції

Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

вул. Чорновола, 74, м. Рівне, 33028

тел./факс: 0(362) 22-22-02

e-mail: roippo@mail.ru, www.roippo.rivne.com.

Матвійчук Л. Тестовий контроль знань як інструмент підвищення якості освіти.....	48
Омельченко М. Сутність і структура соціально-моральної готовності курсантів до професійної діяльності.....	51
Деев С., Кривцов В. Стандарти подання геометричних даних.....	54
Сарнавська О. Морально-психологічні аспекти співпраці суб'єктів навчально-виховного процесу в умовах ЄКТС.....	57
Кривцов В., Деев С. Застосування інтерактивних методів навчання під час вивчення нарисної геометрії	61
Деев С., Кривцов В., Франчук С. Геометричне моделювання технологічних процесів під час викладання навчальної дисципліни "Інженерна графіка".....	65
Літвінчук А. Пріоритетні напрями іншомовної підготовки у технічному ВНЗ.....	68
Фільо І. Нечітка експертно-моделююча система моделювання взаємодії в системі «викладач – комп'ютер – студент».....	71
Кір'янов В., Фільо І. Математичне моделювання взаємодії в системі «викладач – комп'ютер – студент» на основі нечіткого логічного висновку.....	75
Ковтонюк Г. Педагогічні умови формування професійної готовності майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін до організації самостійної пізнавальної діяльності школярів.....	79
Сівак В., Россінський Р. Когнітивно-креативні підходи до розробки системи навчання студентів наукової і технічної творчості.....	82
Росоха М. Економічна культура студента та умови її формування.....	88
Фещук Ю. Твердотільне моделювання деталей з нарізю в процесі графічної підготовки студентів.....	91
Шевчук Т., Стасюк О. Технологія застосування опорних схем-конспектів в курсі соціологія.....	95
Сиротинська А., Сиротинський О. Використання інформаційних технологій у підготовці бакалаврів і магістрів.....	97
Халезова Л. Формування понять про міжкультурну комунікацію як основа високої якості фундаментальної загальноосвітньої підготовки економістів-міжнародників.....	101
Ященко Е. Вища економічна освіта: змістове наповнення технологій педагогічного проектування.....	104
Сверіда Б., Антонюк В. Вплив мотиваційних процесів на ефективність навчання.....	108
Зубілевич С., Костюкова Т., Чабан Г. Наукова бібліотека очима користувачів очима читачів (результати соціологічного дослідження).....	110
Дяченко О. Креативна освіта як передумова підготовки майбутнього економіста.....	113
Задворна С. Способи структурування навчальної інформації у педагогічних студіях.....	116
Тадесва Т. Всебічна педагогічна мотивація як ресурс підвищення ефективності навчально-пізнавальної діяльності школярів.....	120

Секція 4. Реалізація компетентнісного підходу в підготовці бакалаврів та магістрів

Мельник С. Визначення терміна «кваліфікація» у вітчизняній та зарубіжних професійно-кваліфікаційних системах.....	123
Боркач Є. Проблеми впровадження компетентнісного підходу в підготовку майбутніх вчителів в Угорщині.....	125
Петренко Л. Структура інформаційно-аналітичної компетентності фахівців у теорії педагогіки: порівняльний аналіз.....	129
Мельник Л. Компетентності фахівців економічного напрямку за умов євроінтеграційного поступу України.....	133
Кишакевич Ю. Деякі проблеми впровадження компетентнісного підходу до підготовки вчителя математики.....	136
Головань М. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фінансового профілю в умовах європейської кредитно-трансферної системи.....	139
Гронтковська Г., Красновська О. Інституційні пастки впровадження компетентнісно-орієнтованого підходу як нової парадигми вищої освіти в Україні.....	143
Баховець Б., Шадура В. Про використання комп'ютерних програм визначення рівня знань та умінь студентів.....	147
Клименко М., Прищепя А., Клименко Л., Брежицька О. Навчально-методичне забезпечення освіти для сталого розвитку.....	151
Позняковська Н. Формування професійних компетентностей бухгалтерів при виконанні курсової роботи з навчальної дисципліни «фінансовий облік».....	154
Ряба О. Місце дисциплін теоретико-економічного циклу в компетентнісній освіті.....	158
Кочубей А. Формування творчої компетентності майбутніх інженерів у освітньому просторі ВНЗ.....	161
Нетепчук В. Цінності освіти.....	166
Літковець О. Сутність і зміст графічних умінь.....	170
Білецький Б. Організація курсового проектування з дисципліни «Великопрогонові конструкції покриттів» з елементами наукових досліджень.....	173

3. Фільо І.Є. Архітектура експертних навчальних систем на основі технології клієнт-сервер // Вісник УДУВГП: розділ «Педагогіка»: «Сучасні технології навчання: проблеми та перспективи». Збірник наукових праць, ч.1. Рівне: УДУВГП, 2003. – с. 241 – 246.

4. Коннелл Дж. Visual Basic 6. Введение в программирование баз данных / Дж. Коннелл. – Пер. с англ.- М.: ДМК, 2000. – 720 с.

5. Ротштейн А.П. Интеллектуальные технологии идентификации: нечеткие множества, генетические

алгоритмы, нейронные сети /А.П. Ротштейн. – Винницкий гос. технический ун-т. — Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 1999. — 302с. — ISBN 966-7199-49-5.

6. Митюшкин Ю.И. Soft Computing: идентификация закономерностей нечеткими базами знаний / Митюшкин Ю.И, Мокин Б. И., Ротштейн А.П. Винницкий гос. технический ун-т. — Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2002. — 146с.— ISBN 966-641-051-6.

УДК 378.14

Галина КОВТОНЮК,

аспірант Вінницького державного педагогічного університету, м. Вінниця

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ

У статті описано педагогічні умови формування професійної готовності майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін до організації самостійної навчальної діяльності школярів.

Ключові слова: самостійна пізнавальна діяльність, організація самостійної пізнавальної діяльності школярів, професійна готовність майбутніх учителів.

В статті описуються педагогічні умови формування професійної готовності майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін до організації самостійної пізнавальної діяльності школярів.

Ключевые слова: самостоятельная познавательная деятельность, организация самостоятельной познавательной деятельности школьников, профессиональная готовность будущих учителей.

The paper describes a pedagogical conditions of forming of professional readiness of future teachers of physical and mathematical disciplines to organization of independent activity of pupils.

Key words: independent activities, organization of independent cognitive activity of pupils, professional readiness of future teachers.

Постановка проблеми. В умовах входження України до європейського освітнього простору відбувається процес модернізації освітньої системи нашої держави. За цих умов зростають вимоги до професійного рівня підготовки фахівців. Як зазначає М. Солдатенко, «пошук ефективних форм і методів організації навчально-виховного процесу, їх раціонального використання у процесі професійної підготовки майбутніх спеціалістів є однією з найактуальніших проблем ви-

щої школи. Це стосується не тільки вітчизняної системи освіти, вчені і практики всього світу шукають шляхи реформування системи професійної підготовки, при цьому особливу увагу приділяють педагогічній галузі освіти – навчальним закладам, що забезпечують підготовку майбутніх учителів. Адже сьогодні є аксіоматичною думка про те, що саме від діяльності вчителя значною мірою залежить подальший розвиток суспільства» [9, с. 111].

Найвищою метою формування навчальної діяльності школяра є його становлення як її суб'єкта, піднесення до такого рівня розвитку школярів, коли вони можуть самостійно ставити мету діяльності, відновлювати необхідні знання і способи діяльності для розв'язання задачі, планувати свої дії, корегувати їх здійснення, порівнювати отриманий результат з поставленою метою, тобто самостійно здійснювати навчальну діяльність. І саме тому майбутній учитель має бути підготовленим до організації самостійної пізнавальної діяльності школярів, використовуючи при цьому не тільки найкращий досвід минулого, але й сучасні надбання педагогічної науки.

Аналіз останніх досліджень. Проблема готовності до професійно-педагогічної діяльності вивчали О. Абдуліна, С. Максименко, О. Пелех, А. Линенко, М. Чернухіна, В. Сластьонін, О. Кучерявий, О. Щербаків, М. Солдатенко, Р. Гуревич та інші. При цьому єдиного підходу щодо визначення поняття й компонентів готовності майбутніх учителів до педагогічної діяльності немає.

Аспектам психологічної готовності до вчительської діяльності присвячені дослідження Є. Іванової, Л. Кандибовича, Є. Клімова, Н. Кузьміної, А. Щербаків, Л. Кондрашової, В. Моляко, М. Смульсон, А. Линенко, М. Шкіля, Д. Ніколаєнка та ін.

Різними науковцями розглянуто дидактичні і психологічні основи професійної готовності майбут-

ніх учителів. Разом з тим недостатньо дослідженим залишається питання формування у майбутнього вчителя умінь учинити учнів учитися, організувати їх самостійну пізнавальну діяльність.

Мета статті: описати педагогічні умови професійної готовності майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін до організації самостійної пізнавальної діяльності школярів.

Виклад основного матеріалу. Одним із найголовніших завдань, яке постало перед нами на початку нашого дослідження, – було визначення педагогічних умов формування професійної готовності майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін до організації самостійної пізнавальної діяльності школярів.

Варто відмітити, що особистість учителя представляє собою не просто сукупність характеристик, а єдине ціле, основою якого є мотиваційна сфера. Тому першочерговим завданням підготовки майбутнього фахівця є формування мотивації до майбутньої діяльності. І тут важливішим є не закладання в голову студента готових мотивів і цілей, а створення таких умов і ситуацій, завдяки яким би ці мотиви та цілі формувалися і розвивалися.

Не слід забувати, що мотиви лише створюють потенційну можливість розвитку майбутнього вчителя. Це пов'язано з тим, що реалізація мотивів залежить від умінь ставити цілі (цілепокладання) і, головне, досягати їх.

Формування позитивної мотивації до організації самостійної пізнавальної діяльності школярів пов'язане з використанням у навчально-виховному процесі таких педагогічних засобів, як тренінги, лабораторні заняття, спецкурси, спецсемінари, педагогічна практика. Звичайно, якщо у майбутнього вчителя низький рівень професійної мотивації, то про останню мотивацію говорити не приходиться. Тому спочатку у студента має бути бажання працювати у школі, а вже потім все інше.

В основі нашої методики формування професійної готовності майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін до організації самостійної пізнавальної діяльності школярів лежить проведення перед педагогічною практикою для студентів 4-го курсу фізико-математичних спеціальностей розробленого нами спецсемінару «Методика організації самостійної пізнавальної діяльності школярів» (далі спецсемінар).

Розроблений нами спецсемінар дозволяє студентам отримати нові і систематизувати вже отримані знання з педагогіки, психології, методики навчання математики, методики навчання фізики, мультимедійних засобів навчання, інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі, методики застосування комп'ютерної техніки для викладання загальноосвітніх дисциплін, а також інформатики, що стосуються організації самостійної пізнавальної діяльності школярів. Крім того, цей спецсемінар дозволяє майбутнім учителям фізико-математичних дисциплін отримати не тільки ґрунтовні теоретичні знання із вказаної проблеми, ознайомитися із методами і засобами організації самостійної пізнавальної діяльності школярів, але й здобути практичні вміння й навички організації

своєї власної самостійної пізнавальної діяльності, які вони зможуть передати своїм учням.

На нашому спецсемінарі особлива увага приділяється діагностиці особистісних і професійних якостей майбутнього вчителя. Ми проводимо різноманітні тестування, опитування і методики, деякі з яких можна знайти в [8, с. 235]. Багато з цих методик будуть корисними нашим студентам при роботі з учнями. Що стосується організації самостійної пізнавальної діяльності учнів, то багато корисних методик можна знайти в [3]. Також на спецсемінарі ми проводимо різні тренінги, наприклад, тренінги мотивації досягнень, тренінги внутрішньої мотивації, тренінги упевненості у собі, тренінги причинних схем тощо ([1], [2], [5], [10]).

Зрозуміло, що для формування мотивації одних семінарських занять не достатньо, а тому ще однією надзвичайно важливою формою мотивації є педагогічна практика. На семінарі студенти спілкуються і працюють разом зі своїми товаришами, а на педагогічній практиці відбувається процес щоденного спілкування з учнями і вчителями, реалізовується на практиці теоретична підготовка в реальних ситуаціях.

У процесі нашого дослідження ми виявили низький рівень теоретичних знань студентів із досліджуваної проблеми, а тому другою педагогічною умовою формування готовності є засвоєння студентами психолого-педагогічних і методичних знань, які розкривають сутність та особливості організації самостійної пізнавальної діяльності з математики та фізики.

Наш спецсемінар розроблено таким чином, щоб організація семінарських занять була спрямована на розвиток особистісних якостей, пізнавальної активності і самостійності самих майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін, потреби до самостійного виконання завдань; сприйняття і осмислення нових технологій навчання; усвідомлення важливості організації самостійної пізнавальної діяльності школярів; ознайомлення із сукупністю професійних знань, умінь і навичок, які стосуються організації самостійної пізнавальної діяльності школярів, оволодіння ними, а також їх узагальнення, систематизація і корекція; вміння організувати процес самостійної пізнавальної діяльності, аналізувати результати цього процесу, обирати засоби корекції, використовувати і створювати навчаючі та контролюючі системи.

Я показує аналіз останніх досліджень ([4], [6], [7]), сучасний фахівець і, особливо, вчитель фізико-математичних дисциплін, повинен володіти ґрунтовними знаннями, мати уявлення про інформацію та інформаційні процеси, апаратне та програмне забезпечення персонального комп'ютера, інформаційне моделювання і повинен вміти розв'язувати задачі за допомогою комп'ютера.

На сучасному етапі найважливішою задачею навчання студентів педагогічних вузів є підготовка майбутніх учителів до успішного застосування новітніх інформаційних технологій у процесі навчання учнів загальноосвітніх шкіл, зокрема, для організації їх самостійної пізнавальної діяльності. У зв'язку з цим одним з важливих критеріїв професіоналізму сучасного вчителя фізико-математичних дисциплін є його фундаментальна підготовка в області інформатики та

інформаційних технологій. Тому не випадково однією з педагогічних умов формування професійної готовності майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін до організації самостійної пізнавальної діяльності школярів стало оволодіння майбутніми вчителями фізико-математичних дисциплін інформаційно-комунікаційними технологіями та вмінням їх застосовувати до організації самостійної пізнавальної діяльності школярів.

Зрозуміло, що яким би високим не був рівень теоретичної підготовки, вона все одно вимагає її реалізації на практиці. І тому четвертою педагогічною умовою формування готовності ми вказали – систематичний методичний супровід, спрямований на практичну підготовку майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін до організації самостійної пізнавальної діяльності школярів. Ця умова стосується практичної підготовки, пов'язаної з методами і засобами організації самостійної пізнавальної діяльності школярів з фізики і математики, їх використання на практиці.

Таким чином, аналіз психолого-педагогічної літератури, опитування і спостереження дозволили виділити педагогічні умови, які мають забезпечити формування готовності майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін до організації самостійної пізнавальної діяльності школярів:

– усвідомлення майбутніми вчителями фізико-математичних дисциплін дидактичного значення організації самостійної пізнавальної діяльності школярів і формування мотивації до неї;

– засвоєння студентами психолого-педагогічних знань, які розкривають сутність та особливості організації самостійної пізнавальної діяльності з математики та фізики;

– оволодіння майбутніми вчителями фізико-математичних дисциплін інформаційно-комунікаційними технологіями та вмінням їх застосовувати до організації самостійної пізнавальної діяльності школярів;

– систематичний методичний супровід, спрямований на практичну підготовку майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін до організації самостійної пізнавальної діяльності школярів.

До перспективних напрямів подальшого дослідження віднесено побудову та експериментальну перевірку моделі формування готовності майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін до організації самостійної пізнавальної діяльності школярів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баглицький І.О. Психологія праці: підручник / І.О. Баглицький. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 655 с.
2. Баранова Н.П. Тренінги для вчителів з педагогічної майстерності / Н.П. Баранова. – Х.: Вид. група "Основа", 2011. – 159 с.
3. Бухлова Н.В. Організація самоосвітньої діяльності учнів / Н.В. Бухлова. – Харків: Видавнича група „Основа”, 2003. – 64 с.
4. Гуревич Р.С. Інформатизація навчального процесу як чинник формування особистості майбутніх фахівців // Дидактика професійної школи: Збірник наукових праць. Випуск 4. – ХНУ, 2006. – С. 93.
5. Ингекамп К. Педагогическая диагностика: Пер. с нем. / К. Ингекамп. – М.: Педагогика, 1991. – 240 с.
6. Каплун С.В. Підготовка вчителя природничо-математичних дисциплін до роботи в умовах інформаційного суспільства // Комп'ютер у школі та сім'ї. – №4, 2007. – С. 43-45.
7. Коломієць А.М., Лапшина І.М., Білоус В.С. Основи інформаційної культури майбутнього вчителя: навчально-методичний посібник. – Вінниця: ВДПУ, 2006. – 88 с.
8. Семенова А.В. Основи психології і педагогіки: Навч. посіб. / А.В. Семенова, Р.С. Гурін, Т.Ю. Осипова. – К.: Знання, 2006. – 319 с.
9. Солдатенко М.М. Теорія і практика самостійної пізнавальної діяльності: Монографія / М.М. Солдатенко. – К.: Вид. НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2006. – 198 с.
10. Туріщева Л.В. Психологічні тренінги для школярів / Л.В. Туріщева. – Х.: Вид. група "Основа", 2009. – 124 с.

